

L'exposició Alexander von Humboldt: "En la natura tot està connectat" va ser organitzada el 2019 pel Museu de Ciències Naturals de l'Ajuntament de València amb motiu de la celebració del 250 aniversari del naixement del naturalista alemany. Ara, la Casa de la Ciència del CSIC a València organitza la itinerància de la mostra, amb el propòsit d'acostar la figura d'A. Humboldt a tota la societat valenciana, i en particular als municipis de la Comunitat Valenciana. Una part important de l'exposició se centra en la seua estada a Espanya, prèvia a l'històric viatge d'exploració científica a Amèrica iniciat l'any 1799. Durant aquesta visita, hi va estudiar el perfil geogràfic de la península alhora que recollí minerals i plantes.

Mutisia grandiflora A. von Humboldt; A. Bonpland, Plantes équinoxiales, (1808). [J.D. Humboldt & Bonpland vol.1, p.150, p.177].

Violeta del Teide (Viola cheiranthifolia)

EXPOSICIÓ Alexander von Humboldt

**En la Natura
tot està connectat**

16 novembre - 23 desembre

Dimarts a divendres: 10-13 h i 17-20 h

Dissabtes i diumenges: 10-13 h

Ca Lambert. C/ Major, 41. Xàbia

delegacion.comunitatvalenciana.csic.es

ALEXANDER
VON HUMBOLDT
gestalt von Humboldt
1808

Alexander von Humboldt (Berlín, 14 de setembre de 1769 - Berlín, 6 de maig de 1859) fou un naturalista avançat al seu temps que va influir decisivament en el desenvolupament del coneixement científic. Va participar en l'anomenada il·lustració berlinesa, que es va dedicar activament a l'estudi de la filosofia, la literatura, les arts i la ciència, sota la influència de les idees de Kant. També va participar en l'associació del Cercle de Jena, en companyia de prestigiosos científics i intel·lectuals, com ara, Goethe o Schiller. Va realitzar estudis de mineria, botànica i ciències de la natura. Fou, per sobre de tot, un dels naturalistes que més influí en el coneixement científic de la Il·lustració. Fou precursor en l'estudi dels efectes de l'acció de l'home sobre la natura i dels perills derivats del canvi climàtic.

Fou també pioner en estudis d'història natural al llarg de tot el planeta i els seus treballs americans durant el viatge històric als «territoris equinoccials» foren precursors dels que, anys més tard, realitzà Darwin a bord del Beagle i que tingueren com a resultat la Teoria de l'Evolució. Col·laborà amb científics espanyols, com ara, el valencià A. J. Cavanilles o el naturalista José Clavijo, director de les col·leccions del Real Gabinete de Historia Natural, que van facilitar la seua estada a Espanya així com el permís del rei per al viatge als territoris de la Nova Espanya l'any 1799.

**“Feliç el país on l'ésser humà
no danya la terra on viu”.**
A. von Humboldt

A. Humboldt i el seu company, el botànic francès Aimé Bonpland, arribaren a Barcelona a les acaballes del 1798. Proseguiren per València i la Manxa fins a Madrid. Des d'ací continuaren per terres de Castella i Galícia fins a la Corunya, on embarcaren cap a Amèrica. En l'escala que efectuaren a les Illes Canàries A. Humboldt va poder observar els nivells de vegetació relacionats amb l'altitud (idea que més tard desenvoluparia en la geografia de les plantes) i el fenomen del vulcanisme com un factor decisiu en la conformació de l'escorça terrestre. Aprofità tot el viatge per a l'estudi de la geografia física, la geologia i la climatologia de les regions d'Espanya que recorregué. El jove savi hi provà instruments de mesura (el sextant, el cronòmetre, el baròmetre i el termòmetre) i determinà amb ells l'alçada sobre el nivell del mar. Era la primera vegada que era mesurada científicament aquesta coordenada en un país quasi desconegut. Tot fent servir el procediment modern de la mesura baromètrica d'altura, va aconseguir una visió clara de la formació de la Terra, no de manera especulativa com s'havia fet fins aleshores, sinó empíricament, científicament. Els resultats de la mesura i les valuoses determinacions de llocs varen ser fixades en un perfil, una innovació de gran importància que ha esdevingut un mitjà de representació imprescindible per a la ciència.

Humboldt no només aportà dades d'interès enorme per a algunes disciplines científiques, com són la biologia, la geologia, la botànica, la mineria, sinó que també donà al món nocions generals que formen part del concepte de modernitat, com ara, les seues idees sobre la democràcia o els drets humans, i, en el terreny ecològic, la preocupació per l'estudi de la interacció de les forces de la natura i per com influeix el medi geogràfic en la vida vegetal i animal.

La mostra consta de quatre parts, on són remarcades les referències a les seues relacions amb Espanya.

Als muscles de gegants. La primera part de la mostra informa dels inicis de la vida del naturalista, antecessors, formació, els científics i intel·lectuals més destacats que influïren en la seua vocació (Kant, Goethe, Schiller), així com els viatges de joventut a França en els temps de la Revolució Francesa.

El viatge a les regions equinoccials. El seu company de viatge, el botànic i cirurgià francès Aimé Bonpland, i Alexander constituïren un dels equips més productius de la història de la ciència. Els seus estudis canviaren els conceptes sobre el coneixement de la natura. Les regions equinoccials, segons la descripció del mateix Humboldt, són els territoris situats entre el tròpic de Càncer i el de Capricorn, el recorregut dels quals informà la tan celebrada obra. En aquesta part és tractada de manera singular la seua estada a Espanya i els seus treballs per la península.

Influència en la política americana. Durant el seu periple americà fou hoste del president Jefferson, amb qui va compartir coneixements sobre geografia i els recursos de Luisiana i Mèxic. Humboldt fou, a més a més, amic personal de Simón Bolívar. Les seues idees inspiraren l'inici del moviment d'alliberament i la independència dels pobles de l'Amèrica Llatina. Tant Bolívar com el general San Martín van expressar la seua admiració i respecte pel seu humanisme, la defensa dels drets humans, el refús de la intolerància i la manca de prejudicis envers les cultures distintes.

Rellevància i impacte dels seus estudis. L'exposició subratlla la influència d'A. Humboldt sobre els estudis dels naturalistes dels segles XIX i XX, com és el cas de Darwin, qui fou devot seguidor seu i amb qui va arribar a mantindre una relació personal. Aquesta part de la mostra fa referència, sobretot, a la influència d'A. Humboldt en la ciència espanyola, en col·laboració amb les acadèmies i els centres científics més importants d'aleshores.